
OBSAH

Úvodem	11
Díl I	
Pojem a vývoj právní filozofie	13
1 Pojem právní filozofie	13
2 Vývoj právní filozofie	14
2.1 Vývoj přirozenoprávní filozofie	14
2.1.1 Sofisté	14
2.1.2 Platón	15
2.1.3 Aristoteles	16
2.1.4 Cicero	19
2.1.5 Tomáš Akvinský a teokracie	20
2.1.6 Recepce římského práva, glosátoři	22
2.1.7 Přirozenoprávní filozofie a učení v českých zemích	24
2.1.8 Přirozenoprávní škola 17. a 18. století	25
2.1.9 Konec přirozenoprávních teorií	30
2.2 Vývoj pozitivněprávní teorie	31
2.2.1 Právní exegeze ve Francii	32
2.2.2 Historickoprávní škola v Německu	33
2.2.3 Analytický právní pozitivismus v Anglii	35
2.2.4 Normativní teorie práva	37
2.2.5 Pokračovatelé teorií pozitivního práva	39
2.2.6 Marxistická koncepce práva	41
Díl II	
Právo	42
1 Pojem a význam práva	42
1.1 Pojem práva	42
1.2 Význam práva	43
1.3 Právní vědomí	44
1.4 Typy právní kultury	45
2 Prameny práva	46
2.1 Obecně o soustavě pramenů práva	46
2.1.1 Právo psané a nepsané	47
2.1.2 Normativní právní akty	47
2.1.3 Precedenty	49

2.1.4	Právní obyčeje	49
2.1.5	Normativní smlouvy	50
2.1.6	Obecné právní zásady	51
2.1.7	Jurisprudence	51
2.2	Prameny práva v ČR	51
2.2.1	Soustava pramenů práva v ČR	51
2.2.2	Normativní akty	52
2.2.2.1	Zákony a ústavní zákony	52
2.2.2.2	Zákonné opatření Senátu PČR	54
2.2.2.3	Podzákonné právní akty	54
2.2.4	Rozhodnutí Ústavního soudu	56
2.2.5	Sbírka zákonů	56
3	Právní normy	57
3.1	Pojem právní normy	57
3.2	Struktura právních norem	57
3.3	Druhy právních norem	58
3.4	Platnost a působnost právních norem	60
3.4.1	Časová působnost právní normy (účinnost)	60
3.4.2	Prostorová působnost právní normy	62
3.4.3	Osobní a věcná působnost právní normy	62
4	Systém práva	63
4.1	Právo mezinárodní, evropské a vnitrostátní	63
4.1.1	Mezinárodní právo	63
4.1.2	Evropské právo	64
4.1.2.1	Komunitární právo	64
4.1.2.2	Unijní právo	65
4.1.3	Vnitrostátní právo	65
4.2	Právo veřejné a soukromé	65
4.2.1	Právo veřejné	65
4.2.2	Právo soukromé	66
4.2.3	Právo se smíšenou povahou	67
4.3	Právo hmotné a procesní	67
5	Právní vztahy	67
5.1	Subjektivní právo	67
5.2	Právní vztahy – pojem, předpoklady a prvky	68
5.2.1	Právní skutečnosti	69
5.2.1.1	Právní jednání	70
5.2.1.2	Protiprávní jednání (delikty)	75
5.2.1.3	Právní události	76
5.2.1.4	Čas jako právní skutečnost	76
5.2.1.5	Protiprávní stavy	78

5.2.2	Prvky právních vztahů	79
5.2.2.1	Subjekty právních vztahů	79
5.2.2.2	Obsah právních vztahů	82
5.2.2.3	Objekt právních vztahů	82
5.3	Druhy právních vztahů	83
5.3.1	Obecná charakteristika druhů právních vztahů	83
5.3.2	Vztahy soukromoprávní a veřejnoprávní	84
5.3.3	Závazkové právní vztahy	84
5.3.4	Věcné právní vztahy	85
5.4	Věcná práva	85
5.4.1	Pojem a třídění věcných práv	85
5.4.2	Právo vlastnické	86
5.4.2.1	Pojem vlastnického práva	86
5.4.2.2	Nabývání vlastnického práva	87
5.4.2.3	Obsah vlastnického práva	90
5.4.2.4	Omezení vlastnického práva	91
5.4.2.5	Ochrana vlastnického práva	92
5.4.2.6	Zánik vlastnického práva	93
5.4.3	Držba	94
5.4.3.1	Pojem držby	94
5.4.4	Spoluvlastnictví	96
5.4.4.1	Podílové spoluvlastnictví	97
5.4.4.2	Společné jmění manželů	99
5.4.5	Práva k věci cizí	105
5.4.5.1	Zástavní právo	105
5.4.5.2	Zadržovací právo	112
5.4.5.3	Věcná břemena	114
6	Aplikace práva	117
6.1	Obecně o aplikaci práva	117
6.1.1	Proces aplikace práva	117
6.1.2	Individuální právní akty	118
6.1.3	Jiná činnost státních orgánů	119
6.1.4	Uvážení státního orgánu při aplikaci právní normy	120
6.2	Občanské soudní řízení	121
6.2.1	Prameny právní úpravy civilního procesu	121
6.2.2	Základní principy civilního procesu	124
6.2.3	Subjekty civilního procesu	128
6.2.4	Podmínky řízení	130
6.2.4.1	Pravomoc soudu	131
6.2.4.2	Příslušnost soudu	132
6.2.4.3	Způsobilost být účastníkem řízení	133

6.2.4.4	Procesní způsobilost	134
6.2.4.5	Zastoupení procesně nezpůsobilého účastníka řízení	134
6.2.4.6	Aktivní a pasivní věcná legitimace v občanském soudním řízení	134
6.2.4.7	Podnět k zahájení řízení	135
6.2.5	Řízení v prvním stupni	138
6.2.5.1	Zahájení řízení	138
6.2.5.2	Průběh řízení	139
6.2.6	Rozhodnutí soudu	142
6.2.6.1	Rozsudek	142
6.2.6.2	Usnesení	146
6.2.6.3	Platební rozkaz	147
6.2.6.4	Směnečný a šekový platební rozkaz	147
6.2.7	Opravné řízení	148
6.2.7.1	Řádné opravné prostředky – odvolání	148
6.2.7.2	Mimořádné opravné prostředky	150
6.2.8	Řízení exekuční (výkon rozhodnutí)	153
6.2.8.1	Exekuční titul	153
6.2.8.2	Způsoby provedení výkonu rozhodnutí	154
6.3	Trestní právo procesní	155
6.3.1	Obecně o trestním řízení	155
6.3.1.1	Pojem trestního řízení	155
6.3.1.2	Prameny trestního práva procesního	156
6.3.2	Základní zásady trestního řízení	156
6.3.2.1	Obecně o trestním řízení	156
6.3.2.2	Jednotlivé zásady trestního řízení	156
6.3.3	Subjekty trestního řízení	158
6.3.3.1	Pojem subjektů trestního řízení	158
6.3.3.2	Soudy	158
6.3.3.3	Státní zastupitelství	159
6.3.3.4	Policejní orgány	159
6.3.3.5	Obviněný	160
6.3.3.6	Obhájce	160
6.3.3.7	Poškozený	161
6.3.4	Stadia trestního řízení	161
6.3.4.1	Obecně	161
6.3.4.2	Přípravné řízení	162
6.3.4.3	Předběžné projednání obžaloby	162
6.3.4.4	Hlavní líčení	162
6.3.4.5	Odvolační řízení	163
6.3.4.6	Vykonávací řízení	164

6.4	Správní řízení	164
6.4.1	Formy činnosti veřejné správy a působnost správního řádu	164
6.4.2	Charakteristika správního řízení	166
6.4.3	Základní zásady činnosti správních orgánů a další zásady týkající se správního řízení	167
6.4.4	Subjekty správního řízení	170
6.4.4.1	Orgány rozhodující ve správním řízení	170
6.4.4.2	Účastníci správního řízení	171
6.4.5	Fáze a stadia správního řízení	172
6.4.5.1	Základní vymezení	172
6.4.5.2	Postup před zahájením správního řízení	173
6.4.5.3	Stadium prvoinstanční	174
6.4.5.4	Stadium opravné	180
6.4.5.5	Stadium exekuční	187
6.5	Výklad (interpretace) práva	188
6.5.1	Pojem	188
6.5.2	Výklad práva podle subjektu, který výklad provádí	189
6.5.3	Výklad práva podle metody a způsobu výkladu	191
6.5.4	Výklad práva podle poměru smyslu právní normy a jejího slovního vyjádření	194
6.6	Použití analogie v právu	194
7	Zákonnost	196
7.1	Pojem, záruky zákonnosti	196
7.2	Systém právních záruk zákonnosti v ČR	197
7.2.1	Náprava vadných právních aktů	197
7.2.2	Neplatnost právních úkonů a jiné následky	198
7.2.3	Dozor a kontrola	198
7.2.4	Rozhodování sporů	198
7.2.5	Donucení	199
7.2.6	Odpovědnost v právu	199
8	Právní odpovědnost	199
8.1	Pojem odpovědnosti jako sociálního jevu	199
8.2	Obecně o právní odpovědnosti	200
8.3	Funkce právní odpovědnosti	201
8.3.1	Preventivní funkce právní odpovědnosti	201
8.3.2	Reparační funkce právní odpovědnosti	202
8.3.3	Represivní funkce právní odpovědnosti	202
8.4	Předpoklady vzniku právní odpovědnosti	202
8.4.1	Protiprávní jednání, protiprávní stav v právní odpovědnosti	202
8.4.1.1	Protiprávní jednání a právní odpovědnost	203
8.4.1.2	Protiprávní stav a právní odpovědnost	205

8.4.2	Negativní důsledek protiprávního jednání (stavu)	206
8.4.3	Kauzální nexus	206
8.4.4	Zavinění v právní odpovědnosti	206
8.5	Druhy právní odpovědnosti	207
8.5.1	Odpovědnost podle charakteru společenských vztahů, k jejichž ochraně slouží	207
8.5.2	Odpovědnost podle předpokladů jejího vzniku	207
8.5.2.1	Subjektivní odpovědnost	207
8.5.2.2	Objektivní odpovědnost	208
8.5.3	Odpovědnost podle toho, kdo nese nepříznivé právní následky	208
8.5.4	Odpovědnost podle způsobu realizace	209
8.5.5	Závazková a mimozávazková odpovědnost	209
9	Trestní odpovědnost	210
9.1	Trestný čin a jeho znaky	210
9.1.1	Pojem trestného činu	210
9.1.2	Skutková podstata trestného činu	210
9.1.2.1	Objekt trestného činu	211
9.1.2.2	Objektivní stránka trestného činu	211
9.1.2.3	Subjekt trestného činu	211
9.1.2.4	Subjektivní stránka trestného činu	212
9.1.3	Vývojová stadia trestného činu	212
9.1.3.1	Obecný výklad	212
9.1.3.2	Příprava trestného činu	213
9.1.3.3	Pokus trestného činu	213
9.1.3.4	Zánik trestnosti přípravy a pokusu	213
9.1.4	Trestná součinnost	214
9.1.4.1	Pojem	214
9.1.4.2	Spolupachatelství	214
9.1.4.3	Účastenství	214
9.1.5	Okolnosti vylučující protiprávnost	215
9.1.5.1	Obecný výklad	215
9.1.5.2	Nutná obrana	215
9.1.5.3	Krajní nouze	215
9.1.5.4	Ostatní okolnosti vylučující protiprávnost	216
9.1.5.5	Zánik trestnosti	216
9.1.6	Tresty	217
9.1.6.1	Pojem trestu, účel a druhy trestů	217
9.1.6.2	Nepodmíněný trest odnětí svobody	218
9.1.6.3	Podmíněný trest odnětí svobody	218
9.1.6.4	Peněžitý trest	218
9.1.6.5	Obecně prospěšné práce	218

9.1.6.6	Zákaz činnosti	218
9.1.6.7	Zákaz pobytu	219
9.1.6.8	Vyhoštění	219
9.1.6.9	Propadnutí věci	219
9.1.6.10	Propadnutí majetku	219
9.1.6.11	Ztráta čestných titulů a vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti	219
9.1.6.12	Výjimečný trest	220
9.1.7	Ochranná opatření	220
9.1.7.1	Pojem a význam ochranných opatření	220
10	Právní služby v ČR	220
10.1	Pojem „právní služba“	220
10.2	Advokáti	221
10.3	Notáři	222
11	Stát, jeho podstata, vývoj, znaky a funkce	222
11.1	Vznik státu	222
11.2	Znaky státu	225
11.2.1	Státní moc	225
11.2.2	Územní organizace obyvatelstva	228
11.2.3	Státní suverenita a výlučnost	228
11.2.4	Další znaky státu	229
11.3	Funkce státu	229
11.4	Formy státu	230
11.4.1	Formy vlády	230
11.4.1.1	Vztahy obyvatelstva ke státní moci	230
11.4.1.2	Povaha a složení nejvyšších státních orgánů	234
11.4.2	Učlenění státu	237
11.4.2.1	Unitární stát	237
11.4.2.2	Složené státy	238
11.4.2.3	Jiné typy států	238
11.4.3	Státní režim	238
11.4.3.1	Demokratický státní režim	238
11.4.3.2	Nedemokratický státní režim	239
12	Struktura státní moci v České republice	239
12.1	Prezident ČR	239
12.2	Parlament ČR	241
12.3	Vláda ČR	243
12.4	Soudnictví v ČR	244
12.4.1	Soudy v ČR	244
12.4.2	Soudci, přísedící a justiční čekatelé	246
12.4.2.1	Soudci	246

12.4.2.2	Přísedící	246
12.4.2.3	Justiční čekatelé	246
12.5	Státní zastupitelství	247
12.5.1	Obecně	247
12.5.2	Soustava státních zastupitelství	247
13	Ústavní práva občanů ČR	248
13.1	Základní lidská práva a svobody	248
13.1.1	Právo na život	249
13.1.2	Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí	249
13.1.3	Osobní svobody	249
13.1.4	Ochrana proti nuceným pracím a službám	250
13.1.5	Nedotknutelnost vlastnictví	250
13.1.6	Další práva osobního charakteru	250
13.2	Politická práva	250
13.2.1	Svoboda projevu	251
13.2.2	Svoboda sdružovací	251
13.2.3	Právo shromažďovací	251
13.2.4	Právo petiční	252
13.2.5	Právo volební	252
13.3	Hospodářská, sociální a kulturní práva občanů ČR	252
13.3.1	Právo na svobodnou volbu povolání, podnikání a další práva	252
13.3.2	Právo na zabezpečení	252
13.3.3	Ochrana zdraví	253
13.3.4	Ochrana rodiny	253
13.3.5	Právo na vzdělání	253
13.3.6	Další práva	253
13.4	Práva národnostních a etnických menšin	253
13.5	Nabývání a pozbývání státního občanství ČR	253
13.5.1	Nabývání státního občanství	254
13.5.2	Pozbývání státního občanství	255
14	Cizinci a uprchlíci	256
14.1	Cizinci	256
14.2	Uprchlíci	257
15	Evropská unie a základy komunitárního práva	257
15.1	Instituce Evropské unie	257
15.2	Prameny komunitárního práva	260
15.2.1	Členění pramenů komunitárního práva	260
15.2.2	Vztah mezi komunitárním právem a právním řádem členských států EU	261
Seznam použité literatury		263